

AANGEPASTE RICHTLIJNEN MET BETREKKING TOT HET TARIEFBELEID EN MET BETREKKING TOT DE BILLIJKE WINSTMARGE IN HET BIJZONDER TEN AANZIEN VAN DE BEHEERDER VAN HET NATIONAAL TRANSMISSIENET VOOR ELEKTRICITEIT

Juni 2001

Inleiding

Op 9 februari 2001 maakte de CREG, op uitdrukkelijk verzoek van de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, haar richtlijnen bekend met betrekking tot het tariefbeleid en met betrekking tot de billijke winstmarge in het bijzonder ten aanzien van de beheerder van het nationaal transmissienet voor elektriciteit.

Voorname richtlijnen werden opgesteld in de veronderstelling dat het voorstel van koninklijk besluit (voorstel C 2000/04-D) met betrekking tot de algemene tariefstructuur, zoals gedaan door de CREG op 21 december 2000, integraal zou worden opgenomen in het koninklijk besluit tot instelling van de algemene tariefstructuur.

Zoals weergegeven in de hiernavolgende vergelijkende tekst tussen de richtlijnen van 9 februari 2001 en het koninklijk besluit van 4 april 2001 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven en de boekhouding van de beheerder van het nationaal transmissienet voor elektriciteit, wijkt de tekst van het koninklijk besluit af van de richtlijnen, op een belangrijk onderdeel van het tariefbeleid uitgedrukt in de richtlijnen.

Richtlijnen 9 februari 2001	Koninklijk besluit van 4 april 2001
<p><u>Verwerking bonus/malus</u> Na het exploitatiejaar zal de CREG een nacalculatie van de tarieven en de exploitatieresultaten uitvoeren. Het eventueel niet uitgegeven gedeelte van het goedgekeurd voorstel wordt in het daaropvolgende jaar in mindering gebracht van de voorcalculatie.</p> <p>Bijvoorbeeld, een voorcalculatie voor 2001 wordt nagecalculeerd in 2002 en het eventueel overschot wordt overgedragen naar 2003. Het resultaat van deze nacalculatie wordt gepubliceerd. Een eventueel deficit ten opzichte van het goedgekeurde voorstel is ten</p>	<p><u>Artikel 24:</u> Indien de commissie bij haar onderzoek van de jaarlijkse rapportering, vaststelt dat de tarieven toegepast tijdens het voorbije exploitatiejaar geresulteerd hebben in een bonus of een malus brengt zij de netbeheerder hiervan onverwijld op de hoogte.</p> <p>De commissie beslist definitief of de tarieven geresulteerd hebben in een bonus of malus.</p>

laste van de netbeheerder .

Deze bonus of malus wordt voor de helft verrekend in de tarieven die van toepassing zullen zijn in het exploitatiejaar volgend op het exploitatiejaar waarin de commissie deze beslissing genomen heeft en voor de helft aan de netbeheerder.

Indien de commissie echter vaststelt dat er een bonus voorkomt gedurende 2 opéénvolgende jaren, beslist de commissie of deze tweede bonus geheel of gedeeltelijk dient verrekend te worden in de tarieven die van toepassing zullen zijn in het exploitatiejaar volgend op het exploitatiejaar waarin de commissie deze beslissing genomen heeft.

Indien de commissie echter vaststelt dat er gedurende 2 opéénvolgende jaren een malus voorkomt, dan kan de tweede malus niet verrekend worden in de tarieven van het exploitatiejaar volgend op het exploitatiejaar waarin de commissie deze beslissing genomen heeft.

Rekening houdend met het koninklijk besluit van 4 april 2001, inzonderheid met het artikel 24, is de CREG genoodzaakt om de richtlijnen, van 9 februari 2001, aan te passen om ze in overeenstemming te brengen met de bepalingen opgenomen in artikel 24 van voornoemd koninklijk besluit.

De onderhavige richtlijnen werden opgesteld op basis van de beperkte informatie waarover de CREG momenteel beschikt en zonder dat enig concreet dossier bij de CREG voorlag.

Het is evident dat indien op basis van meer recente wetgevende initiatieven, afwijkingen worden vastgesteld op punten die een impact hebben op de onderhavige richtlijnen, de CREG hierdoor wettelijk verplicht zal zijn onderhavige richtlijnen opnieuw bij te stellen.

Economische verantwoording voor de aanpassing

Bij de vergoeding volgens de richtlijnen van de CREG, van het gedeelte eigen vermogen van de door de netbeheerder geïnvesteerde kapitalen, wordt reeds rekening gehouden met een risicopremie, die niets anders is dan een vergoeding betaald voor het goed beheer van de onderneming. Deze vaststelling brengt de CREG ertoe om de toegekende vergoeding te plafonneren zonder een tweede vergoeding - in geval van een bonus op de exploitatie-uitgaven - voor het goed beheer van de onderneming toe te kennen.

Overeenkomstig het voorschrift van artikel 24, lid 4, van het koninklijk besluit van 4 april 2001 wordt op deze maximum vergoeding dan ook "verrekend": 50% van de bonus of malus gerealiseerd voor het betreffende exploitatiejaar.

De CREG wenst aldus tevens te voorkomen dat bij de netbeheerder een systematische neiging zou ontstaan om tweejaarlijks te streven naar een exploitatiebonus, met de bedoeling deze voor de helft te verwerven voor de aandeelhouders, nu deze mogelijkheid niet wordt uitgesloten door artikel 24, lid 4 en 5 van het koninklijk besluit van 4 april 2001. De netbeheerder kan dit oogmerk nastreven door de werkelijke uitgaven te drukken, maar ook door de tariefvoorstellen zo hoog mogelijk in te dienen (weliswaar dienen de ingediende tariefvoorstellen steeds door de CREG goedgekeurd te worden). Deze laatste mogelijkheid dient te allen prijze vermeden te worden, aangezien dit haaks staat op de economie van de elektriciteitswet, inzonderheid op het richtsnoer vervat in artikel 12, §3, 5°.

Praktische verantwoording voor de aanpassing

Naast bovenstaande argumenten voor het stellen van een maximum aan de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen dient de CREG er eveneens op te wijzen dat de transmissienetbeheerder een nieuw op te richten onderneming is en dat de eerste drie jaren van haar bestaan als overgangperiode kunnen worden beschouwd.

Deze overgangperiode heeft volgende kenmerken:

- er zijn bij de start geen financiële gegevens voorhanden van de transmissienetbeheerder als een onafhankelijke en onpartijdige onderneming;
- er is nog geen zicht op de eventueel gerealiseerde opbrengsten van het transitverkeer. Het te laag inschatten van deze bron van opbrengsten kan tot de realisatie van significante boni leiden, terwijl de netbeheerder daarvoor geen additionele inspanningen heeft moeten leveren of additionele risico's heeft moeten nemen;
- er bestaat nog geen voldoende inzicht in de discretionaire kosten die door de transmissienetbeheerder in de tariefvoorstellen zullen worden geïncorporeerd;
- de eventuele bonus is onbegrensd en kan veroorzaakt worden door de al dan niet louter boekhoudkundige toerekening van opbrengsten en kosten in een bepaald boekjaar.

Als laatste punt wenst de CREG te wijzen op het feit dat de elektriciteitsproducenten en de huidige beheerders van het transmissienet er bij de CREG herhaaldelijk hebben voor gepleit, door de invoering van gereguleerde tarieven, een bruuske ruptuur met het verleden te vermijden. De CREG stipt aan dat ook in het verleden de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen geen bijkomende vergoeding voor een bonus op de gerealiseerde uitgaven ten opzichte van de gebudgetteerde uitgaven inhield.

Als bijkomende veranderingen aan de richtlijnen van 9 februari 2001:

- de waarnemings(berekenings)periode voor de bètafactor en de risicopremie werd verlengd van een 3 naar 7 jaar;
- in paragraaf 29, werd gespecificeerd dat bij de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen alleen rekening kan worden gehouden met de gereguleerde financieringsstructuur en dus niet met een afwijkende financieringsstructuur (noch in positieve, noch in negatieve richting).

Aldus kunnen de onderhavige richtlijnen geen afbreuk doen aan de opdracht die de wetgever de CREG gegeven heeft om elk jaar opnieuw de tarieven voorgesteld door de netbeheerder aan een volledig onderzoek te onderwerpen. De CREG moet dus deze tarieven jaarlijks op hun echte merites beoordelen rekening houdend met de reële omstandigheden, zonder dat de CREG uiteraard mag vervallen in willekeur. Dit betekent dat de CREG bij de beoordeling van het concrete dossier ingediend door de netbeheerder moet kunnen afwijken van onderhavige richtlijnen indien dit dossier daartoe noodzaakt. De onderhavige richtlijnen werden immers opgesteld op basis van de beperkte informatie waarover de CREG momenteel beschikt en zonder dat enig concreet dossier bij de CREG voorlag.

Om verwarring te voorkomen zal de CREG de aangepaste richtlijnen aanduiden als de Richtlijnen versie Juni 2001.

1. De tarieven voor de aansluiting op het transmissienet en het gebruik ervan, alsmede de tarieven voor de ondersteunende diensten dienen jaarlijks door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) te worden goedgekeurd overeenkomstig de artikelen 12, § 1, en 23, § 2, tweede lid, 14°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna : elektriciteitswet).

Overeenkomstig artikel 12, § 2, 3°, van de elektriciteitswet houden deze tarieven een billijke winstmarge in ter vergoeding van het kapitaal geïnvesteerd in het transmissienet om de optimale ontwikkeling ervan op lange termijn te waarborgen.

A. De berekeningsmethode van de billijke winstmarge voor de geïnvesteerde kapitalen

a) De berekeningsbasis

2. De netbeheerder bekommt jaarlijks een netto-vergoeding voor de geïnvesteerde kapitalen die gelijk is aan :

$$\text{GIK} \times \text{GGK}$$

waarbij: GIK = geïnvesteerde kapitalen

GGK = gewogen gemiddelde kapitaalkost

De geïnvesteerde kapitalen bestaan uit de vervangingswaarde van de materiële vaste activa, vermeerderd of verminderd met het nominale bedrijfskapitaal van de netbeheerder. Deze kapitalen worden jaarlijks herrekend en vormen samen de gereguleerde activa (de zgn. *regulated asset base* (RAB)).

De materiële activa zijn gelijk aan het rekenkundig gemiddelde van de vervangingswaarde van de activa van de netbeheerder zoals blijkt uit de verslagen ter bepaling van de waarde van de bedrijfstak 'transmissie van elektriciteit' en ter evaluatie van de afschrijvingen van deze bedrijfstak van 30 november en 8 december 2000 van de drie bedrijfsrevisoren aangeduid door de CREG in opdracht van de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling. Zij worden vermeerderd met de vervangingswaarde van de nieuwe activa van het volgend jaar. Zij worden verminderd met de buitengebruikstellingen van dat jaar, alsook met de verouderingswaarde van de activa per einde vorige jaar. Deze verouderingswaarde wordt bepaald via de afschrijvingspercentages die de CREG vastlegt rekening houdend met de afschrijvingspercentages voorgesteld door de drie hierboven bedoelde bedrijfsrevisoren in hun verslagen. Deze berekeningen gebeuren per einde boekjaar.

De geïnvesteerde kapitalen worden vermeerderd of verminderd met het gemiddelde nominale bedrijfskapitaal van de netbeheerder van het afgelopen boekjaar. Het gemiddelde wordt berekend over vier trimestriële bedragen per einde trimester. Het nominale bedrijfskapitaal is het verschil tussen de som van de voorraden en bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het actief enerzijds en de som van de schulden op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het passief anderzijds.

De aldus jaarlijks berekende gereguleerde activabasis zal verminderd worden met de geannualiseerde impact van het rekenkundig gemiddelde van de bovenmatige afschrijvingen zoals bepaald door de drie hierboven bedoelde bedrijfsrevisoren in hun verslagen.

b) De vergoeding van de berekende basis

3. De gewogen gemiddelden kapitaalkost is gelijk aan de som van de netto-vergoeding voor het eigen vermogen en de vergoeding van het vreemd vermogen.

Alle vergoedingen zijn netto-vergoedingen, na vennootschapsbelasting, maar voor de roerende voorheffing op de dividenden.

De verhouding tussen het eigen en het vreemd vermogen wordt ten opzichte van elkaar bepaald op respectievelijk 33/67 van het totaal vermogen. Het gemiddelde eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen bedraagt voor de ondernemingen in België 37.7 % op basis van de meest recente beschikbare gegevens van de Balanscentrale van de Nationale Bank van België (*Statistisch tijdschrift van de Nationale Bank*, 2000-111, p. 128). Gelet op het feit dat de netbeheerder zal genieten van een wettelijk monopolie die zijn activiteiten gedurende 20 jaar wettelijk afschermt voor enige concurrentie enerzijds en dezelfde wet een gereguleerde tarifiering van zijn diensten oplegt die zal toelaten zijn schuldeisers en aandeelhouders op een marktconforme manier te vergoeden anderzijds, is de CREG van oordeel dat een verhouding van één derde eigen vermogen en twee derde vreemd vermogen voldoende is om de netbeheerder van hoogwaardige kredietvoorwaarden te laten genieten.

4. Het eigen vermogen (d.i. 33% van de geïnvesteerde kapitalen) wordt vergoed met de som van de risicovrije rentevergoeding enerzijds en de risicopremie gewogen met het aandeel van het marktrisico van het aandeel van de belangrijkste elektriciteitsproducent in België anderzijds.

Met risicovrije rente wordt bedoeld de rekenkundig gemiddelde rente van de in het voorbije jaar door de Belgische overheid uitgegeven OLO's, in BEF met een looptijd van 10 jaar of diens vervanger bij de verdwijning van de BEF en zijn vervanging door de Euro.

Met risicopremie wordt bedoeld de marktrisicopremie van de Brusselse Effectenbeurs (afdeling Brussel van Euronext).

Met de weging van het marktrisico wordt bedoeld de verhouding tussen de schommelingen over de voorbije zeven jaren in de aandelenkoers van de belangrijkste elektriciteitsproducent in België, zoals weergegeven door de equity bètafactor. Deze equity bètafactor wordt herrekend op grond van de gereguleerde 33/67 financieringsstructuur.

Zodra de schommelingen van het aandeel van de netbeheerder over een periode van zeven jaar gekend zijn ten opzichte van de schommelingen over dezelfde zeven jaar van de belangrijkste aandelenindex van de Brusselse effectenbeurs, zal hun onderlinge verhouding (d.i. de equity bètafactor van de netbeheerder zelf) dienen voor de weging van het marktrisico.

De equity bètafactoren en de herrekende bètafactoren worden berekend over de voorbije zeven jaar.

5. Het rentedragend vreemd vermogen op lange termijn (d.i. 67% van de geïnvesteerde kapitalen) wordt vergoed aan de gemiddelde OLO-rente van het voorbije jaar, vermeerderd met 70 basispunten.

Zoals hiervoor gesteld, wordt deze vergoeding vermenigvuldigd met de factor (1 - effectieve belastingsvoet).

De krediettoeslag van 70 basispunten is gebaseerd op de hypothese dat de kredietwaardigheid van de netbeheerder gelijkwaardig kan gesteld worden met een "A rating".

c) Eventueel correctief op de totale vergoeding

6. De vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen aan de netbeheerder wordt verminderd met de kosten die niet in verband staan met de bedrijfsactiviteiten van de netbeheerder bedoeld in artikel 8 en 9 van de elektriciteitswet en daarom door de CREG

verworpen worden. Indien deze kosten ook verworpen worden door de fiscale administraties en aanleiding geven tot bijkomende taxaties dan wordt deze bijkomende fiscale kost eveneens ten laste van de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen gelegd.

7. De vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen, zoals berekend op basis van de formule opgenomen in punt 27 dient te worden beschouwd als de maximum vergoeding – tenzij 50% van de gerealiseerde bonus groter is dan de component $[0.33 \times \text{GIK} \times (\text{rp} \times \text{hB})]$ - die aan de netbeheerder van het nationaal transmissienet kan worden toegekend.

De begrenzing van de totale vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen aan de transmissienetbeheerder wordt ingegeven door het richtsnoer opgenomen in artikel 12, §2, 3°, van de elektriciteitswet, dat voorschrijft dat de tarieven een billijke winstmarge dienen in te houden ter vergoeding van het kapitaal geïnvesteerd in het transmissienet om de optimale ontwikkeling ervan op lange termijn te waarborgen.

De CREG heeft het begrip 'billijke winstmarge' ingevuld als een marktconforme vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen. De formule opgenomen onder punt 27, is gebaseerd op het 'Capital Asset Pricing Model'.

B. Overgangsbepalingen

8. De vergoeding op de geïnvesteerde kapitalen wordt geplafonneerd tot de gemiddelde vergoeding van 1997, 1998 en 1999 op de geïnvesteerde kapitalen van de transmissieactiviteit van de elektriciteitssector.

C. Lijst van definities

9. Geïnvesteerde kapitalen: GIK = vervangingswaarde van de materiële activa +/- gemiddeld bedrijfskapitaal van het voorbije boekjaar (zie artikel 12, § 2, 3°, van de elektriciteitswet).
10. Vervangingswaarde: gemiddelde waarde van de vervangingswaarden, bepaald door de drie bedrijfsrevisoren, van de bedrijfstak 'transmissie van elektriciteit', inclusief de transformatoren 150 kV, die onder de federale bevoegdheid valt.
11. Herberekening equity bèta (hB): $\text{equity bèta} \times [1 + (1-t) \times \text{nieuwe SE-ratio}]$ gedeeld door $[1 + (1-t) \times \text{oude SE ratio}]$. SE ratio = rentedragend vreemd vermogen / eigen vermogen.
12. Effectieve belastingsvoet (t): betaalde belastingen/winst voor belastingen (zonder rekening te houden met de bijkomende taxaties op de door de commissie verworpen kosten).
13. Bedrijfskapitaal: schema van de jaarrekening: 'voorraden en bestellingen in uitvoering plus de vorderingen op ten hoogste één jaar plus de overlopende rekeningen van het actief minus de schulden op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het passief.
14. OLO: Obligations Linéaires -Lineaire Obligaties: zijn effecten die een in opeenvolgende tranches uitgegeven staatslening belichamen (koninklijk besluit van 16 oktober 1997 I art.1). De OLO-rente wordt dagelijks gepubliceerd in de financiële dagbladen (vb. Financieel Economische Tijd, Echo de la Bourse).
15. Gewogen Gemiddelde Kapitaalkost (GGK) : de kost van het eigen vermogen en de kost van het vreemd vermogen, vermenigvuldigd met hun aandeel in het totaal vermogen.
16. Eigen vermogen: EV (groepering van rekeningen zoals bepaald in het jaarrekeningschema, opgenomen in Hoofdstuk 1 van de bijlage van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976).

17. Vreemd vermogen : VV (groepering van rekeningen zoals bepaald in het jaarrekeningschema, opgenomen in Hoofdstuk 1 van de bijlage van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976).
18. Vreemd Vermogen met rentelast: VVR = vreemd vermogen waarop rentelasten verschuldigd zijn.
19. Vreemd Vermogen lange termijn: VVLT = Voorzieningen + Uitgestelde belastingen + Schulden op meer dan één jaar (groepering van rekeningen zoals bepaald in het jaarrekeningschema, opgenomen in Hoofdstuk 1 van de bijlage van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976).
20. Vreemd vermogen korte termijn: VVKT = Schulden op ten hoogste één jaar + Overlopende rekeningen van het passief (groeperingen zoals bepaald in het jaarrekeningschema, opgenomen in Hoofdstuk 1 van de bijlage van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976).
21. Totaal vermogen: TV = EV + VV (eigen vermogen plus het vreemd vermogen).
22. SE ratio: verhouding van het vreemd vermogen met rentelast / eigen vermogen.
23. Totale vergoeding voor de geïnvesteerde kapitalen: TVerg.
24. Vervangingswaarde :VW
25. Risicopremie: rp = gemiddelde opbrengst van de aandelenportefeuille die bestaat uit aandelen opgenomen in de BEL20-index (of diens vervanger) - de risicovrije rente.
26. Risicovrije rente: rv = de OLO-rente (zie punt 15 van de definities).

D. Formule voor de totale vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen, inclusief de boekhoudkundig uitgedrukte financieringsbronnen

$$27. \quad TVerg_{\cdot Max} = [(0.33 \times GIK \times rv) + (0.33 \times GIK \times (rp \times hB))] + [0.67 \times (1-t) \times GIK \times (OLO + 70bp')]$$

- eventuele verworpen kosten

Het bedrag van de bonus wordt vastgesteld na vennootschapsbelasting. Volgens artikel 24 van het koninklijk besluit van 4 april 2001, wordt dit bedrag toegekend volgens onderstaand schema (zie punt 28) en volgens onderstaande verrekening omwille van de redenen vermeld in de aanhef van dit document:

- Indien na het exploitatiejaar vastgesteld wordt dat een bonus gerealiseerd werd en indien 50% van deze bonus groter is dan $[0.33 \times \text{GIK} \times (\text{rp} \times \text{hB})]$, dan komt het bedrag van de 50% van de bonus in de plaats van de $[0.33 \times \text{GIK} \times (\text{rp} \times \text{hB})]$ als onderdeel van de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen;
- Indien 50% van het bedrag van de bonus kleiner is dan $[0.33 \times \text{GIK} \times (\text{rp} \times \text{hB})]$, dan blijft het bedrag van de vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen ongewijzigd;
- Indien na het exploitatiejaar vastgesteld wordt dat een malus gerealiseerd werd, dan wordt 50% van deze malus afgetrokken van het $[0.33 \times \text{GIK} \times (\text{rp} \times \text{hB})]$ -bedrag.

28. Overzicht van de toerekening van de gerealiseerde bonus(B)/malus(M) op basis van artikel 24 van het koninklijk besluit van 4 april 2001.

	Opéénvolgende jaren			Toerekening		
	J1	J2	J3	Tarieven	Aandeelhouders	Beslissing CREG
J1	B M			50% 50%	50% 50%	
J2	B B M M	B M B M		50% 50%	50% 50% 100%	x
J3	B B B B M M M M	B B M M B M M	B M B B M B M	50% 50%	50% 50% 100%	x x

Op basis van artikel 24 van het koninklijk besluit van 4 april 2001, wordt de beoordeling van de toerekening steeds gebaseerd op twee opéénvolgende jaren, dit wil zeggen op het huidige exploitatiejaar en het jaar daarvoor (voor J3: J3 en J2; voor J4: J4 en J3, etc.).

29. De vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen, zoals hiervoor werd uiteengezet, wordt opgenomen als kost in de tarieven. Deze kost is het resultaat van een gereguleerde vergoeding en houdt bijgevolg geen rekening met een afwijkende financieringsstructuur.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas :

Guido CAMPS
Directeur

Christine VANDERVEEREN
Voorzitter